

coagulo toxicum subministrant; nam Plinio libro 28. cap. 10. teste, potest coagulum alicui nocere; nam id quoque venenum est in prima lactis coagulatione. De hoc adulatio[n]is veneno lacte aiebat Paroemias cap. 16. vers. 29. Proverb. sic: *Vir iniquus lactat amicum suum, & dicit eum per viam non bonam.* Quippe vir perversus & assentator, lactat, idest seducit, ac decipit suum amicum ei adulando, ut exponit noster Lyranus; sed non nisi ut perdat, & ut in mortem animæ quasi quodam veneno, jaculo aut fulmine inducat. In cuius veritatis argumentum de Romulo, qui adulatio[n]i aures animumque præbebat, Cicero lib. 2. de divinatione, dicere solebat: *Romulus lactens fulmine est ictus.* Dulcissimis adulatio[n]is verbis & compositis sermonibus adulator Principes atque dominantes ad se allicit, & in fraudem trahit, ducitque pietatis larvæ & amoris pretextu in perditionem, in ruinam & in animi corporisque miseram servitatem.

14. *Manus mulierum misericordium coixerunt filios suos, facti sunt cibus earum; lamentabili oratione clamabat Jeremias cap. 4. Threnorum, vers. 10. Esto quod secundum litteram, matres ex misericordia & pietate occidissent filios, ut eos à lenta fame, rabe, & tot ærumnis per citam eriperent mortem, meliusque fuisset eis gladio occidi, quam sævissima fame interfici: nihilominus ad mores sic præfatum expendit oraculum Stephanus Cantuariensis apud Godefridum Tilmanum in Allegoriis ad cap. 11. Levitici, dum inquit: *Bene per mulieres adulatorum mollities figuratur, qui parvulos decoquunt, qui infirma facta divitum, seu potentum, vanis laudibus elevant & extollunt.* Isti fallaces homines, & qui semper ad voluntatem divitum atque potentium loquuntur, matres sunt etiam sævissimæ, quæ in lacte, idest in adulatio[n]e hædos, sive filios suos decoquunt. Lac enim dulce ac candidum est assentatio, quæ facile ebibitur cum auditur, & in illa, veluti in lacte coquunt illi hædos suos, quippe vanos & levissimos auditores, posteā in animi decepti igne & mœstia misera decoquendos: quod enim potentibus fuit media assentatione in deliciis, vertitur in tormentum, & in lethale venenum. Dominus enim Exodi 23. vers. 19. jubet sic: *Non coques hædum in lacte matris*.*

15.

§. IV:

sua. Quæ ad nostrum lemma quasi deflectens Bruno apud Godefridum/Tilmanum in Allegoriis super Exodum, sic fatur: *Hædus est peccator: mater concupiscentie & suavitatis.* Dicitur ergo Pralato, *Non coques hædum, idest dissolutè vivere non facies peccatorem.* Quod enim in liquido coquitur, dissolvitur. Nec in errore suo eum blanditiis confovebis, sed asperè increpabis. Similium matrum lac sugere recusavit velab infantia sua Moyses; idcirco ejus soror Maria sic loquuta est Thermitæ Pharaonis filiæ, Exodi 2. vers. 7. dicens: *Vis ut wadam, & vocem tibi mulierem Hebream, que nutritre possit infantulum?* Et cur Ægyptiæ nutrices non erant advocandæ, ut adoptatum filiæ Principis infantulum enutrirent? Petrus Comestor cap. 5. Hist. Schol. ad cap. 2. Exodi, sic respondet: *Et cum Ægyptiæ plures ei admovissent ubera ad lactandum, faciem avertiebat.* Profectò moraliter loquendo, adhuc vagiens in cunabilis Moyses in Ægyptiarum uberibus & lacte noxiā ac lethalem adulatio[n]em divino jam inspirante Pneumate agnoscens, venenum fugere lactis recusavit in succo, percallens divinitus sententiam ferendam Salomonis Prov. cap. 1. vers. 10. his verbis: *Fili mi, si te laetaverint peccatores, ne acquiescas eis.* Nam similis lactatio potius trahit animam & corpus in mortem, quam in nutritionem, aut vitæ conservationem. Stephanus supra datus sup. cap. 2. Exodi, sic habet: *Opus bonum materno debet lactari ubere, non palliari adulatio[n]e.* Nam lactatio ista velut lethale toxicum, non lactat, nec nutrit, sed conterit & anhilat. Unde Proverb. cap. 24. vers. 18. hoc cuique consilium præstar Salomon: *Ne lacte quemquam labiis suis.* Legit sic Pagninus ibidem: *Ne conteras eum labiis suis.* Nam suis labiis blandiens adulator, conterit assentationis lacte, atque consumit, in pulveremque redigit eum, quem sic blandiendo lactat. Lac omne (de Medicorum placito) gravat cerebrum, capitique valde nocet: sic lac adulatio[n]is procerum cerebrum hebetans nocet diviti, potenti, Præfuli, & omni Capiti: unde assentationis lac in se candidum, suave & dulce, lac nigrum possumus nuncupare, quo ferocissimæ equæ in Ponto lactant & nutriti indomitam gentem, teste Plinio libro 2. cap. 103. &c.

§. IV.

Dedecet honestas feminas, strenuoque viros meri immoderata assiduaque potio. Qui postulat, optata decurat & minuit. Voluptas parat exitium. Feminæ innatus est affectus fallendi.

15. *D*a mihi obsecro paululum aqua, quia sitio valde, &c. Sta ante ostium tabernaculi, &c. Respondebis: Nullus est. Judicium cap. 4. vers. 19. & 20.

Jahelem feminam abstemiam & honestam exorat Sisara lassus ac sitiens: *Da mihi, inquit, paululum aqua.* Nec merum petit, nec vinum aquâ dilutum sitit dux validissimus Chananæorum; sed aquam, utpote qui bene noverat, feminas honestas virilesque matronas, abstemias esse, nec vinum unquam ad usum habituras; ex animo etiam id bene callens, quæ fortissimus polemarchus, etiam illud ipsi non esse congruum. Satis notum est apud Romanos in matronis suppar fuisse crimen, vinum bibere, & adulterium committere, ex Legibus XII. Tabularum. Unde Plinii lib. 14. Histor. cap. 13. inquit: *Non licet id (scilicet vinum) feminis Roma bibere;* quia ut Athenæus libro 10. afferit, apud Romanos interditum est feminis vinum bibere. Et ideo impunè à Mæcenio marito femina degustans vinum trucidata fuit, Romulo imperante. Adi Tertullianum in Apologeticu[m], capite 6. jam post initium. Solummodo feminis quondam ad potum concessa erat Loreæ, Passæ, Murina, & alia hujus generis potio, ex Aulo Gellio lib. 10. cap. 23. Moris hujus observatrices feminas veneratur Cantabrorum portio dicta el Señorio, ubi mulieres haud vinum degustant; sed siceræ quoddam genus dulce ebibunt, quod Zagardava apud Cantabros nuncupatur. *Jahel* igitur, quæ religiosa femina, ignara temeti, & quæ prudens, satis urbana, non vinum offert Chananæorum duci, nec vulgarem aquæ potum, sed lactis poculum, uti nobili, uti magno duci; nam olim libationem fieri, non vino, sed lacte, docebat Claudio Dausqueius libro 7. Siliij. Itaque Cineæ (de quorum stirpe erat Haber Jahelis conjux,) sive Rechabitæ,

abstemii erant, i. Paralip. cap. 2. vers. 55. uti liquet ex capite 35. Jeremiæ: mariti enim religiosum morem Cænitides femina libenter amplexa, temerum non gustabat. Hoc, et si Gentilis, Sisara prudenter suspicatus, non alium potum, quam simplicem expostulat ab ea aquam, ne forte *Jahel* vel parum alterâ petitione offensa, ægrè eum susciperet in hospitium.

Ex Domini præcepto Elias sanctissimus Vates pergit ad honestissimam Sapientiam viduam, & suppar Sisaræ voce illam alloquitur libro 3. Regum, cap. 17. vers. 10. his verbis: *Da mihi paululum aqua in vase, ut bibam.* Si femina hæc religiosa & abstemia non fuisset, indubie illi facilius fuisset subministrare vinum Prophetæ, quam aquam, quando tunc torrentes exsiccabantur & rivuli; non enim pluerat super terram, ex vers. 7. ibidem. Nec propheta abstemius atque jejunans, potum aliud, nisi aquam exposcere à femina potuit: nec religiosa & honesta valuit ei poculum subministrare temeti, sed limpidissimæ aquæ. *Femina honesta potionibus abstinentiæ vini*, aiebat Arnobius libro 2. Hinc sapientia, quæ non modò justum vitum, sed & feminine sexum prudentiæ præditum præfigurat, & timentem Deum, non alio cibo quam pane, non alio potu quam aquâ reficiebat, ut Ecclesiastici 15. vers. 3. legitur: *Cibabit illum pane vita & intellectus, & aqua sapientia salutaris potabit illum.* Sub schemate aquæ, non autem meri, divina sapientia spiritualiter sicutientes satiabit: semel enim illa opulentissimum paravit symposium, & tamen merum non apposuit convivis, sed vinum aqua mistum, atque dilutum. Hinc Proverbiorum cap. 9. vers. 2. scriptum est: *Miscuit vinum.* Inibi Cardinalis Hugo cum aliis: *Miscuit vinum, aqua scilicet;* ne temetum ad indignam delectationem pararet.

Populum in eremo sicutem, non viño, sed aquâ, ipse Deus potentissimus miraculo potat: & cur non vinum ad suæ omnipotencie ostensionem, ac hominum feminarumque delectationem præstavit? An non celebrius & mirabilius esset vini fontes subministrate suis? Profectò sicutibus feminis atque viris, non merum, aut generosum vinum Dominus elargitur ex terra, sed limpidissimam & dulcem aquam; ne feminæ vino accensæ in libidinis devenientes ardorem,

ardorem, viros ad luxuriam excitantes, reddidissent illos ad itinerandum inermes, & ad prælium imbecilliores; ener- var enim & effeminat viros immoderata meri potio. Adsit Ambrosius *tomo 1. libro de Elia & Jejunio, cap. 5. in fine*, ubi ait: *Moysen quoque cognovimus sicuti populo amaritudines aquarum temperasse, non vina. Cui petra aquam vomit, potuit & vini abundantia non deesse. Denique dixit Deus: Percuties petram, & exibit aqua ex ea, & bibet populus. Non dixit, Exibit vinum populo. Periculum enim erat vinum populo ministrare, quod fortiores ferre vix possent. Sanè bellatores ac fortis viri, et si non armis, vino tam- men vinci solent. Unde exercitus Afri- cani bibentes ex vini dolis, eis consultò paratis à Romano Duce, vici & truci- dati periere, ut refert Tullius *lib. 6. cap. 5.* Sic Alexander Magnus, qui cunctos sua virtute vicerat, à vini scypho, sive phiala meri vicitus non semel jacuit. si enim in phialas & vas a dederis oculos tuos, (ait Sapiens ex Græco, Proverb. 23. vers. 32.) tanquam à serpente cerasse vulneratus morieris. Hoc benè callens Hector, Hecuba matri suæ illi vini me- racissimi poculum offerenti, respondit apud Homerum *iliad. 6. per hæc verba:**

*Ne mihi, ne veneranda parens, hue dulcia vina
Protuleris; ne me enerves, anlique vigorem
Obtundas potius, roburque à corpore demas.*

Recole ex viris Noënum, Loth, He- rodem, & alijs, quos vini temulentia in errores atque vesaniam deduxit.

18. *Damibi, obsecro, paululum aqua, &c.* Nec sufficit sicuti, aut ex decursu iti- neris nimis lasso paululum aqua ad satie- tatem; cur ergo Sisara sic Jahelem exorat? Sanè omnis ferè, qui postulat necessitate coactus, sibi optata & postulata decurrat, atque diminuit, ne se rependere benefi- cium obiceret ex accepti. A *Parum*, dimi- nutivum est *paulum*; & à paulo, iterum secundò diminutivum est *pantulum*; quâ diminutione utitur *Sisara*, qui non pau- lam, aut paululum sitiebat aquam, sed multam, utpote qui ita confessus est, *Quia sitio valde: & nihilominus non aquæ vas, aut aquæ poculum petit amplum; sed, Potame nunc pusilla aqua, ex LXX. Interpretibus, & juxta Chal- daicam lectionem, Potame nunc pauxillo aqua; nam areo ad bibendum. Miseri-*

mi more mendici, et si calore & lassitu- dine astuans minuit optatum, ut minùs teneretur ad gratitudinem. Eripiente Angelo virum Loth è Sodomis, & in- columnum eum extra civitatem consti- tuente, vel ad eum, vel ad Deum orans Loth, inquit *Genes. cap. 19. vers. 20.* respiciens civitatem Segor: *Est civitas hec juxta, ad quam possum fugere, parva, & salvabor in ea: numquid non modica est, &c.* Et cur Loth civitatem illam ab Hebræis *Balam* primò, & postea *Salis* nuncupatam, suo nomine proprio non appellat, sed cum diminutione ite- rata parvam nuncupat, & modicam? Quia qui postulat parva & modica, fa- cit sic requirens, ut non solum ea facilè consequatur, sed etiam, ut posteò de beneficio accepto, tanquam de parvo & modico dono nihil curet. *Hoc commune est* (ait Oleaster in *Annotatione morali*,) *ut scilicet qui postulat, parva faciat que postulat: quod ex arte esse constat, quo- niam solent homines que parva sunt, fa- cile donare, non sic autem magna.*

Simili modo Bethsabæa cùm Ado- niæ apud Salomonen Sunamitidem Abi- sag postulasset, cum qua simul postula- bat & regnum, petitionem tamen *par- vulam* se petere asseverabat, *3. Regum, cap. 2. vers. 20.* his verbis: *Petitionem unam parvulam ego deprecor à te. Sed pe- titionis gravitatem & quantitatem ex- primens ipse Salomon, jam inibi depro- mit vers. 22. inquiens: Quare postulas Abisag Sunamitidem Adonie? Postula ei & regnum, &c.* Eccinè quām *parvula* Bethsabæa postulanti videbatur peritio, quā Salomoni totius sui regni in pretio erat. Majus regnum erat cælorum impe- riū, quod cum suis duobus filiis ma- ter filiorum Zebedæi à Christo obtinere parvula postulatione prætentat, *Matthæi cap. 20. vers. 20.* ubi legitur: *Tunc acce- sit ad eum mater filiorum Zebedæi cum fi- liis suis, adorans & petens aliquid ab eo.* Certe generale illud *aliquid*, quod fe- mina petebat adorans, sedes erat prima- ria in cælis: sed ut more potentium mu- lier suam petitionem diminuat, se *ali- quid* petituram supremo Principi & Do- mino præsentabat. *Aliquid enim Hispano sermone quid parum significat: Algo, qualche cosa, pequeña porcioncilla.* Unde Plautus *scena 3. act. 1. num. 96.* de parvo ac minimo dono Philolacheti con- cedando, inquit: *Dabo aliquid hodie tibi peculii.* Primas cæli sedes exambiens suis

19.

suis filiis Salome, *aliquid*, tanquam rem parvam se postulare subindicat, forsan ut de accepto dono minuit gratitudi- nem. Olyssiponensis Sylveira *tomo 4. in Evang. libro 6. cap. 37. expost. 2. num. 39.* sic breviter fatur: *Id quod homo postulat & accipit, Aliquid nominat, ne se pro illo multum exsolvere astrictum declarat. Pa- rum petere simulat sàpè homo dum po- stulat, tum ut facilius impetrat, tumque ut minùs se astrictum dono profiteatur, aut gratia.*

20.

Quæ aperuit utrem lactis, & dedit ei bibere. *Judicum 4. vers. 19.* Historiam Jahelis & Sisaræ expendens Valentinus Präf. S. Thomas à Villanova concione ultima, quæ est concio funebris, col. 8. Impress. Complutensis, ita scripsit de carnali voluptate, verba historiæ discu- tiens: *Sed crudelis hospita pro aqua de vivo fonte, lac eis propinat ex utre, quod neque sicut minuit, neque calorem extin- guit, sed lethali dormire bidentem fa- cit.* Suppar Valentino loquitur Offu- nensis noster sermone 23. qui est fer. 4. Dominice 1. Quadragesima, ubi ait: *Po- tutus diaboli voluptas interioris concupi- centia, que est in voluntate & consensu: unde Sisara potenti potum, datur lac, id est carnalis affectio, quæ dormit & quies- cit.* Etsi longo tramite, percurre & le- gito verba Vincentii Regii lib. 3. Evan- gel. elucidat: *tomo 1. cap. 4. digress. 1. morali, num. 14.* ubi sic de Jahele & Si- sara loquitur. *Rectè igitur fallax Jahel*, procacem ac petulantem, & fallaciis plenam carnem nostram repræsentat, quæ animæ sicuti potum lactis of- fert, hoc est, voluptates & similia: quæ potio licet amarissima sit & plena le- thifero veneno, *lactis* tamen speciem, & umbratilem etiam saporem refert; animæ namque esuriens, etiam ama- ra, dulcia esse videntur. *Eadem caro cooperit suos amatores pellibus, sem- per enim mollia & delectabilia offert.* Hæc ille.

21. *Omne voluptatis genus, edacitatis que vitium & intemperies, olim apud profanos designabatur in olla, quam Plautus & prisci, aulam nuncupabant. Itaque ille in *Curculione*, act. 2. sc. 3. num. 88. & 89. hæc profert: Hec sunt ventri stabilimenta, panem & assa bubu- la, poculum grande, aula magna (pro olla magna.) Recole nunc filiorum Prophetarum ad Elisæum clamorem, 4. Regum cap. 4. vers. 40. sic prolatum: Mors in R.P. Mart. del Castillo, Paneg. Mar.*

olla, vir Dei. Non laetum convivium paraverant, non sibi disposuerant ju- venes superbum symposium; sed ex conscientiis herbis, in ollamque conge- stis, parcum atque frugale pulmentum pro necessaria refectione coxerant: & tamen ob colocynthides amaras ingra- tum cibum degustantes exclamant, *Mors in olla, vir Dei.* Mortem se invenisse clamitant Prophetarum filii in edulio & olla; quia hæc ut in plurimum tropolo- gicè carnales delicias & sæculi volupta- tes designat, quæ exitum præparant amatoribus. Cornelius à Lapide inibi sic breviter scribebat: *Mors est in olla de- liciarum mundi, qua gulam & venerem provocant, ideoque varios morbos, ac mortem presentem & aeternam.* Itaque de voluptate sæculi in interitum & mortem sensuales ac voluptuosos trahente, san- ctus Job cap. 24. vers. 20. pro iniquo- rum punitione & carnalium flagello, ipsam sæculi dulcedinem memoravit. *Dulcedo illius vermis*, avidè corrodens voluptuosum helluonem atque sensua- lem: nam deliciae impiorum iniquorum que voluptates, convertuntur in vermes, quos non solum pascunt in vita, sed & in sepulchro. Idcirco Laclantius lib. 6. divinar. Institutionum, aiebat: *Mors est fabricatrix voluptas.* Et Sanctus Nilus Abbas Constantinopolitanus epist. 121. in principio, sic habet: *Voluptas hamus est Diaboli ad exitum trahens: voluptas mors est immortalis animæ.* in Russia hac arte gulosi ursi capiuntur, ex Olao lib. 18. hist. Septentr. regionis, cap. 14. Apes ad cavas mellificant arbores, & quia mellis avidissimi sunt ursi, in eas continuò insiliunt. Venatores autem ligneum clavum ferreis cupidibus circumdatuni super foramen apum egredientium ex altiori ramo suspendunt: hic à scandente ursi occupatus decidit, & caput ursi, quod debilitissimum est, obterit, ita ut dulci melle sibi mortem af- ferat amarissimam. Quadrant hæc in peccatores, qui mellea sua voluptate ca- piuntur ad mortem.

22.

Dixit itaque Sisara ad Jahelem: Sta- ante ostium tabernaculi; & cùm vene- rit aliquis interrogans te, & dicens: Numquid hæc est aliquis? Respondebis: Nullus est. *Judicum 4. vers. 20.* Etiamsi Jahel pudica, casta & verax femina fu- set; nihilominus Sisara suadet eam men- tiri, fallaciisque proferre. Responde- bis: Nullus est; muliebri credens ingenio,

NNN &